

## Saksframlegg

Saknr.: 2020/112011

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
Fylkesrådet	26.05.2020	

## Inntektsrammer og strategier for årsbudsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024

### Fylkesrådets forslag til vedtak innstilling

Saken tas til orientering.

Oslo, 20. mai 2020  
Halvard Ingebrigtsen  
fylkesråd for finans og administrasjon

### Bakgrunn for saken

Saken gir en oversikt over

- Vikens økonomiske situasjon pr mai 2020
- De økonomiske rammene fylkeskommunen står overfor i den kommende 4-års perioden
- Vikens økonomiske hovedutfordringer
- Arbeid med finansielle måltall for en bærekraftig økonomi
- Regionreformen og finansielle rammebetingelser
- Skisse til økonomiplanens måldel
- Arbeid med klimabudsjett

Saken legger til grunn regjeringens forslag til Revidert nasjonalbudsjett 2020 (RNB) og kommune-proposisjonen for 2021 som ble lagt fram den 12. mai i år.

### Vikens økonomiske situasjon

I det følgende omtales kort Vikens økonomiske situasjon ved fylkestingets behandling av Vikens økonomiplan 2020-2023 i desember 2019, samt en noe oppdatert omtale som følge av forhold avdekket i april/mai 2020 ved avleggelsen av de tre tidligere fylkeskommunenes regnskap for

2019 og Vikens rapport for 1. tertial 2020. Foreløpige vurderinger av økonomiske konsekvenser av koronaepidemien for Viken omtales også kort.

### Økonomiplan for 2020-2023

I forbindelse med fylkestingets behandling av årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023, framkom det klart at Viken fra og med budsjettåret 2021 har større utgifter enn inntekter. Kommuneloven setter krav om at fylkeskommuner skal ha en bærekraftig økonomi, med balanse mellom inntekter og utgifter. I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen, ble det understreket at Viken måtte gjøre prioriteringer og at den økonomiske ubalansen måtte rettes opp i forbindelse med rulleringen av neste års økonomiplan. Fylkesrådet understreket også i forbindelse med fylkestingets budsjettbehandling at Viken stod i en økonomisk vanskelig situasjon.

Årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023 for Viken fylkeskommune har en årlig netto budsjetttramme på om lag 14,1 milliarder kroner. Investeringene i perioden er på 16,9 milliarder kroner, hvorav 3,8 milliarder kroner er investeringer finansiert av bompenger og belønningssmidler fra staten.

Viken har sterk befolkningsvekst, og fylkeskommunens tjenestetilbud må vokse i takt med innbyggernes behov. I økonomiplanperioden 2020-2023 er det beregnet et behov på om lag 2500 nye elevplasser i videregående skole. Videre i perioden 2024-2026 er det beregnet en ytterligere vekst på 2300 elevplasser. Tidligere vedtatte investeringer i videregående skoler, tannklinikker og fylkesveier er innarbeidet i den vedtatte økonomiplanen. Det er en stor utfordring å sikre egenkapitalfinansiering for å unngå høye finansutgifter. Gjennomsnittlig egenkapitalandel er kun 13 prosent i 4-årsperioden. Den 4-årige økonomiplanen for Viken viser at gjelden vil fra dagens nivå øke med 7 milliarder kroner fram til 2023 som følge av vedtatte investeringsplaner.

Utbyggingen av de videregående skolene for å møte elevtallsveksten og til rehabilitering av skolebygg er budsjettet med 9 milliarder kroner i den kommende 4 års perioden. Tannklinikker samlokaliseres og utvides for 204 mill. kr i de neste fire årene for å øke behandlingsskapiteten i takt med befolkningsveksten. Det investeres på samferdselsområdet for 7,6 milliarder kroner i 4 års-perioden. Av dette utgjør investeringer i Fornebubanen, ny sentrumstunnel og sikringsanlegg på T-bane 2,5 milliarder kroner. I tillegg investeres det 1,1 milliarder kroner i gang- og sykkelveier, og over 1,7 milliarder kroner i store utbedringstiltak på fylkesvei.

### Salderingstiltak i økonomiplanen i 2021-2023

Den 4-årige økonomiplanen viser at fylkeskommunen får store budsjettunderskudd utover i planperioden dersom planlagte investeringer lånefinansieres slik det i dag er budsjettet. Med et sterkt voksende budsjettet utgiftsnivå i økonomiplanene, er det i 2020 behov for at fylkesrådet gjennomgår vedtatte investeringsprosjekter og rådsområdenes driftsbudsjetter for å sikre at Viken får en bærekraftig økonomi i årene etter 2020.

Det er ikke lagt inn konkrete forslag til effektiviseringstiltak og innsparinger for rådsområdene i vedtatt økonomiplan, med enkelte unntak på utdanningsområdet. For å saldere økonomiplanen ble det imidlertid lagt inn en foreløpig generell budsjettreduksjon for årene 2021-2023 fordelt etter rådsområdets andel av Vikens totalbudsjett. I 2021 er den fordelte budsjettreduksjonen på 102 mill. kr, økende til 159 mill. kr i 2022 og 406 mill. kr i 2023.

I forbindelse med framleggelsen av budsjettforslaget høsten 2019 uttalte hovedprosjektleder for Viken-prosjektet at fylkestinget måtte ta endelig stilling til fordelingen av budsjettreduksjoner i forbindelse med rulleringen av økonomiplanen. Fylkesrådet arbeider for tiden med dette som en del av sitt budsjettarbeid for 2021 og rullering av den 4 årige økonomiplanen.

## Regnskap 2019

De tre tidligere fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner, samt tilhørende fylkeskommunale foretak, har avlagt regnskap og årsrapporter for 2019. Saken behandles i fylkestingets møte i juni.

De avlagte regnskapene viser regnskapsmessige overskudd for alle fylkeskommuner på totalt 493 mill. kr. Noe av forklaringen på store besparelser i driftsregnskapene for 2019 skyldes også at det høsten 2019 gikk ut melding til alle virksomhetene i de tre fylkeskommunene med anmodning om å redusere innkjøpene på slutten av året for å redusere administrativ arbeidsmengde ved overgang til Viken rundt årsskiftet.

Etter overføringer av merforbruk og mindreforbruk på virksomhetene til 2020, i henhold til økonomireglementene for de tre tidligere fylkeskommunene, er det i regnskapssaken til fylkestinget foreslått at 153 mill kr avsettes til Vikens disposisjonsfond av de tre tidligere fylkeskommunenes regnskapsmessige overskudd.

Enkelte tjenesteområder har budsjettavvik der forbruket er høyere enn vedtatt budsjett i 2019. Dette kan indikere at aktiviteten og forbruket er høyere enn budsjettet også for 2020. Fylkesrådet vil følge opp at aktiviteten tilpasses budsjettet.

## Økonomiske konsekvenser for Viken som følge av Covid-19

Viken vil få reduserte skatteinntekter som følge av koronaepidemien. Basert på regjeringens anslag i revidert nasjonalbudsjett 2020, anslår fylkesrådet en skattesvikt for Viken i 2020 på om lag 308 mill. kr sammenlignet med nivået på skatteinntekter i vedtatt årsbudsjett 2020. Det understrekes at det er stor usikkerhet til skatteinngangen i 2020.

Stortinget har tidligere vedtatt at kommuner og fylkeskommuner skal få kompensert inntektssvikt og merutgifter som følge av koronasituasjonen. I regjeringens forslag i Revidert nasjonalbudsjett den 12. mai kompenseres ikke skattesvikten i form av økte overføringer fra staten, men regjeringen ser skattesvikten i sammenheng med anslag for reduserte utgifter i kommunesektoren som følge av forventet lavere lønns- og prisvekst for 2020 enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2020. I tillegg reduseres satsen for arbeidsgiveravgift med 4 prosentpoeng for 3. termin i 2020. Det foreslås også ytterligere kompensasjon til fylkeskommunene på 1,5 mrd kroner som kompensasjon for svikten i kollektivselskapenes billettinntekter.

Kollektivselskapene i Viken er kompensert med 230 mill. kr i den første krisepakka fra staten. Viken forskutterer ytterligere 240 mill. kr i påvente av behandlingen av RNB. I Revidert nasjonalbudsjett foreslo regjeringen ytterligere 1,5 mrd kroner i kompensasjon for billettinntektssvikten i kollektivtrafikk-selskapene. Vikens andel av de 1,5 milliarder kroner som er foreslått i RNB er anslått til å kun dekke inn det Viken har forskuttert, samt gir midler som holder et stykke inn i sommeren. Hvis fordelingen av RNB-midlene blir som ved forrige bevilgning til kollektivselskapene, dvs. fordelt etter faktisk inntektstap, så får Viken om lag 345 av disse millionene. Total kompensasjon er med dette foreløpig anslått til å kunne utgjøre 575 mill. kr.

Kollektivselskapene har hatt store tap av billettinntekter hittil og forventer videre tap av billettinntekter ut 2020. Foreløpige anslag er at det kan bli opp mot 650 millioner kroner i reduserte billettinntekter etter at RNB-midlene er brukt. Dette baserer seg på beregninger fra kollektivtrafikkforeningen om at det blir 80 % reduksjon i billettinntektene før sommeren, og 60% etter sommeren. Dette må kompenseres for å sikre at selskapene skal kunne drives forsvarlig uten

kutt i rutetilbudet eller økte billettpriser. Viken har behov for avklaringer før sommeren når det gjelder opplegget for kompensasjon fra staten.

Smitteverntiltakene innebærer at våre busser kjører med halv kapasitet på antall passasjerer. Kollektivselskapene i Viken har anslått at de kan få ekstrakostnader på over 50 millioner kroner i måneden for å ivareta smittevern i skoleskyssen. Skoleskyss er en lovpålagt oppgave og manglende dekning av økte kostnader vil dermed måtte gå ut over det øvrige rutetilbudet. Det er avgjørende at skoleskyssen gjennomføres på en sikker og smittevernsikker måte for å trygge elever og ansatte i grunnskolen og de videregående skolene.

Tannhelsetjenesten har en inntektssvikt knyttet til betalende pasienter som følge av koronasituasjonen på om lag 20 prosent for 1. tertial, i tillegg til 0,5 mill. kr knyttet til ekstra utgifter til innkjøp av smittevernutstyr.

Det vises til omtale i rapport for 1. tertial for Viken når det gjelder oppdaterte anslag og vurderinger av Vikens økonomi for innværende år.

Arbeidsformer som har blitt praktisert under koronaepidemien gir oss en nyttig erfaring som Viken skal ta med seg videre i sine arbeidsformer og som grunnlag for planlegging av framtidige investeringer.

## **Regionreformen og økonomiske rammebetingelser**

### Kunst- og kulturoppgaver

Som et ledd i regionreformen har Kulturdepartementets portefølje på kunst- og kulturområdet blitt gjennomgått med sikte på overføring av et større ansvar til fylkeskommunene. Det ble lagt opp til at regjeringen skulle gjøre faglige og skjønnsmessige vurderinger av hvilke oppgaver som kunne overføres, og at dette skulle gjøres i dialog med fylkeskommunene, kommuner og de aktuelle institusjonene. Stortinget forutsatte i sin behandling av kulturmeldingen at alle «oppgaveoverføringer skal være kulturpolitisk begrunnet og bidra til å nå nasjonale kulturpolitiske mål», og at «fylkeskommunene må få reelle oppgaver, ikke bare økt finansielt ansvar». I kommuneproposisjonen for 2020 ble det varslet at det skulle tas sikte på at oppgaveoverføringene skulle tre i kraft fra 1. januar 2021. I kommuneproposisjonen for 2021, som ble lagt fram i mai 2020, varslet regjeringen at fylkeskommunene ikke skulle få et utvidet ansvar på kulturområdet.

### Barnevernsoppgaver

I kommuneproposisjonen for 2021 varslet også regjeringen at fylkeskommunene ikke skulle få overført oppgaver knyttet til barnevernet. Hagen-utvalget, som vurderte overføring av oppgaver fra staten til fylkeskommunene, foreslo å overføre barnevernsoppgavene som i dag er lagt til Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) til fylkeskommunene. Det ble i Meld. St. 6 (2018–2019) *Oppgaver til nye regioner* varslet at en eventuell oppgaveoverføring skulle utredes nærmere, med særlig vekt på om dette ville gi et styrket tilbud til utsatte barn og familier

### Økonomiske rammebetingelser for regionreformen

Etableringen av Viken er og har vært en kostnadskrevende prosess. Budsjettet for etablering av Viken fylkeskommune som ble vedtatt av fellesnemda utgjorde 239 millioner kroner, hvorav staten finansiert 45 millioner kroner. Resterende finansiering måtte de tre fylkeskommunene selv finne dekning for. I tillegg kommer manglende fullfinansiering av nye oppgaver og endrede oppgaver. Blant disse er kulturminner, hvor overføringen økte overføringer 0,3 millioner kroner, mens det er anslått å være behov for å kunne finansiere 5 årsverk. Overtagelsen av SAMS fra Statens vegvesen medførte 201 millioner kroner til å finansiere de nye oppgavene, mens utgifter til omstilling og etablering av nye IKT-løsninger ikke er finansiert.

I forbindelse med regionreformen ble også de tre kommunene Jevnaker, Lunner og Svelvik innlemmet i Viken fylkeskommune. Det anslås å mangle 40 millioner kroner i forbindelse med finansiering av tjenestetilbudet til innbyggerne i disse nye kommunene.

## **Vikens frie inntekter i 2020 og økonomiplanperioden 2021 - 2024**

### Frie inntekter i 2020

Fylkestingssak om rapport for 1. tertial 2020 legges fram for fylkestinget i juni. Saken omtaler oppdaterte anslag for Vikens frie inntekter, dvs. skatteinntekter og rammetilskudd fra staten i 2020. Som følge av koronasituasjonen er Vikens inntekter i 2020 usikre, særskilt gjelder dette skatteinngangen i 2020. Foreliggende anslag indikerer en svikt i Vikens skatteinntekter for 2020 på 308 mill. kr i 2020, dvs. om lag 3,5 prosent.

### Frie inntekter i 2021

I regjeringens forslag til kommuneproposisjon for 2021, foreslår regjeringen en realvekst i fylkeskommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd) på 400 mill. kr i 2021. TBUs anslag for kostnader knyttet til demografisk utvikling på er på 300 mill kr for 2021. Den foreslåtte realveksten for fylkeskommunene må sees i sammenheng med dette. Denne realveksten er høyere enn det som ble lagt til grunn for budsjettåret 2021 i Vikens vedtatte økonomiplan for 2020-2023. I henhold til dette oppjusteres anslaget for Vikens frie inntekter for 2021-2024 med 82 mill. kr.

### Frie inntekter i perioden 2022-2024

Regjeringen gir ikke føringer for kommunesektorens inntekter ut over 2021 i kommuneproposisjonen. Fylkesrådet ser for seg ulike scenarier i fylkeskommunenes inntektsutvikling for de påfølgende årene etter 2021. I det følgende skisseres to alternative scenarier for Vikens og øvrige fylkeskommuners inntektsutvikling. Fylkesrådet vil gjøre sine endelige vurderinger om prognoser for Vikens inntektsutvikling i etterkant av Stortingets behandling av kommuneproposisjonen for 2021 og Revidert nasjonalbudsjett for 2020.

#### Scenario 1:

I vedtatt økonomiplan for budsjettårene 2022 – 23 er det lagt til grunn 0 i realvekst i fylkeskommunenes frie inntekter. Det er ikke grunnlag for å endre anslag for frie inntekter i forhold til det som ble vedtatt i ØP 2022-2023 for disse årene. I forbindelse med presentasjonen av Revidert nasjonalbudsjett i KS 13. mai, understreket kommunalministeren at kommunesektoren kunne forvente et mindre økonomisk handlingsrom i årene framover, med mindre disponible midler fra Statens pensjonsfond Utland (oljefondet), og der velferdstjenester til et økende antall eldre skal finansieres av et synkende antall yrkesaktive.

#### Scenario 2:

På bakgrunn av koronasituasjonen i 2020, vil det kunne legges til grunn at kommunesektoren kan forvente noe høyere realvekst som følge av kommuners og fylkeskommuners bidrag – og evne – til å iverksette ekstraordinære motkonjunkturtiltak i de neste 2-3 årene for å gjenreise økonomien etter koronaepidemien. På bakgrunn av dette budsjetteres det med en forsiktig realvekst i fylkeskommunenes på 200 mill. kr i 2022 og deretter 100 mill. kr i 2023 og 2024.

## **Utbytte fra Vikens energiselskaper**

I tillegg til inntekter fra skatt og rammetilskudd, har Viken hatt store inntekter knyttet til utbytte fra Akershus Energi, Østfold Energi. I vedtatt økonomiplan er det forutsatt utbytter fra Akershus Energi i perioden 2021 på 160 mill. kr, økende til 170 mill. kr i 2022 og 180 mill. kr i 2023. For Østfold Energi er det budsjettert med et utbytt nivå på 35 mill. kr årlig i periode 2021-2023.

Energiselskapene Akershus Energi og Østfold Energi har nylig tatt kontakt med Viken. Som følge av at

det er lave kraftpriser for tiden, er selskapenes utbytteprognoser for årene framover redusert. Selskapene har også tatt opp spørsmålet om mulighet for redusert utbytteutbetaling til Viken for inneværende år. Det er planlagt generalforsamling i juni 2020.

Fylkesrådet understreker at energiselskapenes utbytter er viktig for egenkapitalfinansiering av Vikens investeringer, midlene fra utbyttet fra energiselskapene disponeres til egenkapitalfinansiering av investeringer. I vedtatt økonomiplan er Vikens egenfinansieringsandel av investeringer på kun 13 prosent. Dette er en relativt lav egenkapitalfinansiering etter fylkesrådets vurdering. Med lavere utbyttensnivå fra energiselskapene, krever dette ytterligere midler frigjort fra driftsbudsjettet til å videreføre den foreliggende egenkapitalfinansieringen i økonomiplanen. Finansrådet vil komme tilbake til denne saken på et senere tidspunkt.

Tabellen nedenfor oppsummerer fylkesrådets foreløpig prognose for endringer i utbytte fra Akershus Energi og Østfold Energi sammenlignet med inntektsnivået i vedtatt økonomiplan for 2020-2023 (inntektsnivået i 2023 er videreført til 2024):

	2021	2022	2023	2024 <sup>1)</sup>
Akershus Energi	102 mill kr (-58 mill)	100 mill kr (-70 mill)	180 mill kr (+/- 0 mill)	200 (+ 20 mill)
Østfold Energi	30 mill kr (-5 mill)	35 (uendret)	40 (+5 mill)	45 (+10 mill)

<sup>1)</sup> Endring fra foregående år

## Finansielle måltall for Viken

Ny kommunelov som trådte i kraft fra 2020, løfter fram fylkestingets ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på sikt. Ny generalbestemmelse lovfester at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Dette innebærer mellom annet at fylkestinget skal fastsette finansielle måltall for sentrale økonomiske størrelser som driftsresultat, gjeldsnivå og driftsreserver.

I forbindelse med fylkestingets behandling av årsbudsjett og økonomiplan 2020-2023 ble det vedtatt foreløpige økonomiske handlingsregler for Viken fylkeskommune. I økonomiplanen ble det understreket at når den økonomiske situasjonen for den nye fylkeskommunen er nærmere gjennomgått og analysert, revideres handlingsreglene. Fylkesrådet vil gjennomgå og vurdere de finansielle måltallene fram mot framleggelsen av sitt forslag til årsbudsjett 2021 og 4-årig økonomiplan til høsten.

Gjeldende finansielle måltall som er vedtatt for Viken er:

- Netto driftsresultat: 4,6 prosent  
Netto resultatgrad regnes ut ved at drifts- og finansutgifter trekkes fra driftsinntekter. Nivået på netto driftsresultat skal sikre egenkapitalfinansiering av investeringer. I Vikens netto driftsresultat inkluderer også midler som budsjetteknisk er avsatt til pensjonsfond. Netto driftsresultat (resultatgrad) viser om tjenestenivået over tid står i forhold til driftsinntektene. I 2020 har Viken budsjettert med et netto driftsresultat på 2,5 prosent, dvs. ca 430 mill kr. Et netto driftsresultat på 4,6 prosent utgjør om lag 790 mill kr, dvs 360 mill. kr høyere enn dagens netto driftsresultat.
- Gjeldsgrad: 64 prosent  
Gjeldsgraden beregnes på grunnlag av fylkeskommunens brutto investeringer (ikke medtatt investeringer finansiert av Oslopakke 3 og mva)  
I 2020 er Vikens gjeldsgrad på om lag 64 prosent. Ved inngangen til 2020 hadde Viken over 10 mrd kroner i gjeld, økende til 17,3 mrd kroner i 2023 (101 prosent gjeldsgrad).
- Reservefond 2,5 prosent  
Reservefondet er disponible fondsmidler, ekskl. fond til dekning av premieavvik, samt fond knyttet til klima- og miljø- og infrastruktur. Ved inngangen til 2020 var reservefondet på 641 mill kr. I sak til fylkestinget om kollektivselskapenes økonomi i mai, foreslås det å disponere 240 mill kroner til

å midlertidig forskuttere forventet statlig kompensasjon for kollektivselskapenes inntektssvikt som følge av koronakrisen.

En bærekraftig økonomi er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til fylkeskommunens innbyggere og utvikle Viken som region. Stabil og forutsigbar økonomi gir grunnlag for god kvalitet i tjenestene, fornøyde brukere, innbyggere og samarbeidspartnere. Handlingsregler skal bidra til god økonomistyring og en bærekraftig økonomi.

Vikens finansielle måltall er et verktøy for fylkesrådet og fylkestinget for å ivareta Vikens langsiktige økonomiske handlingsfrihet. FNs 17 prinsipper for bærekraft omfatter både klima, sosial og økonomisk bærekraft. Vikens finansielle måltall er en operasjonalisering av de økonomiske bærekraftsprinsippene som Viken skal legge til grunn for sin aktivitet og sine planer. De finansielle måltallene for Viken omtales årlig, som en del av fylkesrådets forslag til årsbudsjett og økonomiplan.

Hovedutfordringen for Vikens økonomiske handlingsfrihet de neste årene er at en stadig større andel av Vikens frie inntekter vil måtte gå til å dekke økte drifts- og finanskostnader som følge av store investeringsbehov. I gjeldende vedtatte økonomiplan er det ikke samsvar mellom Vikens reelle utgifter og Vikens inntekter. Som det er omtalt i denne saken, arbeider fylkesrådet med tiltak for å få Vikens aktivitet og planer i samsvar med fylkeskommunens inntektsnivå og inntektsutvikling. De finansielle måltallene må være i samsvar med dette.

## **Økonomiplanens måldel**

Det arbeides med nye mål for Viken fylkeskommune som skal legges til grunn fra 2021, med utgangspunkt bl.a. i at fylkesrådet har vedtatt at mål for bærekraft skal innarbeides i økonomiplanen i 2021.

Økonomiplanens måldel må ta utgangspunkt i de målene som fastsettes i regional planstrategi basert på de 6 sektorovergrepene temaene som er knyttet opp mot FNs bærekraftsmål.

1. Livskvalitet, velferd og like muligheter
2. Bærekraft og rettferdige økonomiske systemer
3. Bærekraftig arealforvaltning, matproduksjon og ernæring
4. Energiomlegging og tilgang til fornybar energi
5. Helhetlig by- og stedsutvikling
6. Miljø, økosystem og biologisk mangfold

Regional planstrategi er øverste nivå i planhierarkiet/styringssystemet. Høringsutkast til regional planstrategi vedtas i fylkesrådet 25. juni, men den regionale planstrategien vedtas ikke av fylkestinget før i desember 2020. Med utgangspunkt i regional planstrategi skal det utarbeides regionale planer og temaplaner/strategier. Det er forutsatt at disse skal ha handlingsprogrammer med leveranser/tiltak som det er realistisk å gjennomføre innenfor gitte økonomiske rammer.

Dette betyr at økonomiplan for perioden 2021 – 24 vil bli basert på målene i høringsutkastet til regional planstrategi (kombinert med mål fra gjeldende planer). Det er tidligst i økonomiplanen for perioden 2022 – 25 at det vil være vedtatt noen regionale planer og temaplaner med handlingsprogram som kan legges til grunn for økonomiplanen.

I årsbudsjett og økonomiplan beskrives tiltakene som skal gjennomføres knyttet til målene som er foreslått i regional planstrategi samt øvrige styrende dokumenter.

Dette betyr også at måldelen basert på den sektorovergrepene tankegang som ligger til grunn for FN17 vil få en mer framtrødende plass i økonomiplanen.

Et eksempel på hvordan mål- og resultattabell kan se ut i årsbudsjett og økonomiplan er vist nedenfor. Dette må det imidlertid jobbes videre med, og det må ses i forhold til oppsett av målene i RPS.

Hovedmål	Delmål	Tiltak	Hva skal være levert når tiltaket er gjennomført (hva er blitt bedre)	Status for måloppnåelse pr rapporteringstidspunkt /resultat nådd
----------	--------	--------	---	--

De fire første kolonnene inngår i årsbudsjett og økonomiplan, mens den siste kolonnen inngår i rapporteringen til fylkestinget (tertialrapportering).

#### Tillitsbasert styring og ledelse

Viken fylkeskommune legger til grunn tillitsbasert styring og ledelse. For å bygge opp under denne ledelsesfilosofien skal det gjennomføres forventningsavklaringer mellom nivåene i organisasjonen for å sikre at alle har felles oppfatning om mål og hvordan målene skal nås. Det forutsettes også at de utførende fagmiljøene involveres i å fastsette resultatindikatorer som sikrer at fylkeskommunens mål nås. På denne bakgrunn kan vi få etablert realistiske og relevante resultatindikatorer som gjør at vi går i riktig retning og at Viken unngår unødvendig detaljstyring og rapportering.

I norsk arbeidsliv er det tilrettelagt for medvirkning, medbestemmelse og bedriftsdemokrati på flere måter, gjennom flere ulike ordninger på flere arenaer. Fylkesrådet er opptatt av involvering og samarbeid med Vikens ansatte som et viktig grunnlag for fylkesrådets arbeid med utvikling av tjenestetilbudet i Viken.

#### Oppfølging av fylkestingets verbalvedtak i økonomiplanen

Fylkesrådet arbeider med oppfølging av 57 vedtaks punkt som ble vedtatt i forbindelse med fylkestingets behandling av årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023. Fylkesrådets arbeid med dette er også en del av fylkesrådets videre budsjettarbeid.

### **Klimabudsjett**

I forbindelse med fylkestingets behandling av årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023, vedtok fylkestinget blant annet (verbalvedtak nr. 4):

*Mål for bærekraft innarbeides fra budsjettåret 2021. Utvikle en helhetlig bærekraftsrapport, med klimabudsjett og klimaregnskap som på sikt omfatter hele Vikensamfunnet. Arbeidet skal utvikles til å være en modell for kommuner og andre regioner.*

Klimabudsjett for Viken fylkeskommune vil være en del av årsbudsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 som fylkesrådet legger fram til høsten. I år vil klimabudsjettet bygge på klimaregnskapet for den fylkeskommunale virksomheten og gjelde de direkte utslippene. Klimaregnskapet baseres på 2019-tall for de tre fylkeskommunene som det er rapportert inn data for.

Det arbeides med å forbedre rapporteringen og å utvikle metode og grunnlag for klimaeffektberegninger. Viken deltar i et prosjekt om felles metodikk for klimabudsjett for de direkte utslippene på samfunnsnivå og som er ledet av Oslo kommune. Arbeidet med klimabudsjettering i Viken er et viktig utviklingsarbeid som vil pågå i årene framover. På kort sikt arbeider Viken med å ta i bruk metoden til Oslo kommune i klimabudsjetteringen, og på lengre sikt skal Viken jobbe med videreutvikling av metodikken med sikte på å inkludere de indirekte utslippene.